

ראש השנה דף כז-כח.

משנה - התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטס, אם קול שופר שמע, יצא.

ואם קול הברה שמע, לא יצא.

רב הונא - לא שנו אלא לאותן העומדין עד שפת הבור, שאז תלוי אם שמעו קול השופר או קול הברה,

אבל אותן העומדין בבור, יצאו, שלעולם הן שומעין קול השופר.

תניא נמי הכי - התוקע לתוך הבור וכו' יצא, והתנן אם שמע קול הברה לא יצא, ואלא מאי כרב הונא,

שמשנתינו על שפת הבור, והברייתא בתוך הבור, ולכן לעולם יצא.

~~~~~  
**ואיכא דרמי להו מירמא - תנן אם קול שופר שמע, יצא, ואם קול הברה שמע, לא יצא, והתניא יצא?**

**רב הונא - משנתינו על שפת הבור, והברייתא בתוך הבור.**

~~~~~

אמר רבה (רבא) - שמע מקצת תקיעה בבור ומקצת תקיעה על שפת הבור, יצא.

שמע מקצת תקיעה קודם עלות השחר, ומקצת תקיעה לאחר עלות השחר, לא יצא.

והחילוק ביניהם, שקודם עלות השחר, לאו זמן חיובא כלל,

אבל בתקיעה בבור הוי מקום חיובא לאותן העומדים בבור.

קושית הגמ' - לפי זה, ראינן שסבר רבה דאם שמע סוף תקיעה בלא תחילת ברכה, וה"ה להיפך, יצא,

וא"כ קשה, והא תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים אין בידו אלא אחת?

תירוץ - פסוקי תקיעתא מהדדי לא מפסקינן.

קושית הגמ' - התוקע לתוך הבור וכו' אם קול הברה שמע לא יצא, ואמאי לא יצא בקול שופר קודם

שמערבב קול הברה? ואלא מאי שצריך לשמוע כל התקיעה, והק"ל אמאי יצא אם הוא עומד בחוץ והתוקע

מתחיל בתוך הבור?

תירוץ הגמ' - לעולם רבה דיבר לענין התוקע עצמו שיצא, והחידוש הוא שמהו דתימא זמנין דמפיק רישיה

ואכתי שופר בבור וקא מיערבב קלא, קמ"ל.

ראש השנה דף כת.

רב יהודה - בשופר של עולה - לא יתקע, ואם תקע, יצא, כיון דעולה בת מעילה (עד לאחר הזריקה),

וא"כ כשמעל בה יצא לחולין, ולכן יצא בה.

בשופר של שלמים - לא יתקע, ואם תקע, לא יצא, כיון דשלמים לאו בני מעילה נינהו,

(מלבד האימורים לאחר הזריקה), ויש בו איסור (והוי בגדר מצוה הבאה בעבירה).

שופר של עיר הנדחת לא יתקע, ואם תקע....	שופר של ע"ז לא יתקע, ואם תקע....	שופר של שלמים לא יתקע, ואם תקע....	שופר של עולה לא יתקע, ואם תקע.....	
		לא יצא, דשלמים לאו בני מעילה	יצא, דעולה בת מעילה	רב יהודה
		לא יצא	לא יצא, שאין בה מעילה עד לאחר שתקע	רבא
לא יצא, שלשריפה קאי, וכשרוף דמי, ושופר בעי שיעור.	יצא, שמצות לאו ליהנות ניתנו	יצא, שמצות לאו ליהנות ניתנו	יצא, שמצות לאו ליהנות ניתנו	הדר אמר רבא ***

*** בענין שופר של ע"ז ועיר הנדחת, בגמ' איתא רב יהודה, ועיין בתוס' שהביא גירסת ר"ח שגרס רבא.

אמר רבא

שמצות לאו ליהנות ניתנו	מותר לתקוע בו תקיעה של מצוה	המודר הנאה מחבירו
שמצות לאו ליהנות ניתנו	מותר לתקוע בו תקיעה של מצוה	המודר הנאה משופר
שמצות לאו ליהנות ניתנו	מזה עליו מי חטאת בימות הגשמים	המודר הנאה מחבירו
דאיכא הנאת הגוף	אבל לא בימות החמה	
שמצות לאו ליהנות ניתנו	טובל בו טבילה של מצוה בימות הגשמים	המודר הנאה ממעין
דאיכא הנאת הגוף	אבל לא בימות החמה	

ראש השנה דף כח

שלחו ליה לאבוה דשמואל, כפאו ואכל מצה, יצא.

ולא מיירי בכפאו שד, דתניא עתים חלים עתים שוטה, כשהוא שוטה, הרי הוא כשוטה לכל דבריו.

ואמר רב אשי שכפאווהו פרסיים, ואע"ג שלא נתכון לצאת ידי חובת מצה בליל ראשון של פסח, יצא.

ואמר רבא זאת אומרת התוקע לשיר יצא, ואע"פ שלא נתכון לתקיעת שופר.

והקשה בגמ' פשיטא, ותירץ הגמ' דה"א דוקא באכילה שנהנה באכילתו אינו קרוי מתעסק, אבל בתקיעה

דלאו הנאת הגוף היא, יהא מתעסק ולא יצא, קמ"ל שיצא דמצות אין צריכות כוונה.

קושית הגמ' - איתיביה היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא, אם כוון לבו יצא, ואם לאו, לא יצא, מאי לאו

שכוון לבו היינו לצאת בו המצוה, וא"כ ראינן שמצות צריכות כוונה?

תירוץ הגמ' - לא, שכוון לבו, היינו שכוון לקרות, ולא כוון, היינו שקורא להגיה שבכלל אינה קריאה, ובאמת

מצוות אין צריכות כוונה.

קושית הגמ' - ת"ש היה עובר אחורי בית הכנסת.... ושמע קול שופר, אם כוון לבו, יצא, ואם לאו, לא יצא,

מאי לאו שכוון לבו היינו לצאת בו המצוה, וא"כ ראינן שמצות צריכות כוונה?

תירוץ הגמ' - לא, שכוון לבו, היינו ששומע קול שופר, אבל לא שכוון לצאת, ולא כוון לבו, היינו שסבר

שחמור בעלמא הוא ולא קול שופר הוא, ובאמת מצוות אין צריכות כוונה.

קושית הגמ' - איתיביה נתכוון שומע ולא נתכוון משמיע, נתכוון משמיע ולא נתכוון שומע, לא יצא עד

שיתכוון שומע ומשמיע, ובשלמא נתכוון משמיע ולא נתכוון שומע, י"ל שסבור שחמור בעלמא הוא, אלא

נתכוון שומע ולא נתכוון משמיע, מאי לאו בתוקע לשיר, ולא יצא, וא"כ ראינן שמצוות צריכות כוונה?

תירוץ הגמ' - באמת בתוקע לשיר, יצא, שאין מצוות צריכות כוונה, וכאן מיירי דקא מנבח נבוחי, ואינו

תוקע כשיעור תקיעה, ולכן אפילו אם נזדמן שתוקע כשיעור תקיעה, הוי כמתעסק בעלמא ולא יצא.

ראש השנה דף כח

- **קושית הגמ'** - א"ל אביי, לפי זה שמצוות אין צריכות כוונה, אם ישן בשמיני בסוכה ילקה משום בל תוסיף, אע"פ שלא כיוון למצות סוכה, וכזאת לא שמענו?
- **תירוץ הגמ'** - א"ל רבא, זה שעובר עליהן בבל תוסיף היינו דוקא בזמנן, אבל שלא בזמנן, אין איסור בל תוסיף.
- קושית הגמ'** - מתיב רב שמן בר אבא, כהן שעלה לדוכן, אם מוסיף ברכה אחת, כגון "ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם", עובר בבל תוסיף, ואפילו אם מוסיף בסוף הברכות, דתניא סיים, ועוד תניא סיים כל ברכותיו, וא"כ ראינן שיש בל תוסיף אפילו שלא בזמנן?
- תירוץ הגמ'** - באמת במוסיף ברכה אחת אפילו כשסיים הברכות, נחשבת בזמנן, שכיון שאילו יש צבור אחרת שלא שמעו ברכת כהנים, יכול לברך אותם, כל היום נחשבת כזמן המצוה.
- ראיה לזה** - ומנא תימרא, דתנן, הניתנין במתנה אחת שנתערבו במתנה אחת, ינתנו מתנה אחת. מתן ד' במתן ד', ינתנו במתן ד'.
- מתן ד' במתן א', **רבי אליעזר אומר, ינתנו במתן ד'**
- ר' יהושע אומר, במתן א'**
- ר' אליעזר - הרי הוא עובר על בל תגרע
- ר' יהושע - הרי הוא עובר על בל תוסיף
- ר' אליעזר - לא נאמר בל תוסיף אלא כשהוא בעצמו
- ר' יהושע - לא נאמר בל תגרע אלא כשהוא בעצמו, ועוד כשלא נתת, עובר על בת תגרע
- בשב ואל תעשה, וכשנתת עובר על בל תוסיף בקום ועשה, ושב ואל תעשה עדיף.
- ולכאורה הכא הוי שלא בזמנן, ואפילו הכי עובר בבל תוסיף, ואלא מאי שכיון דאי מתרמי ליה בכור אחרת יהא חייב ליתן דמים, כל היום נחשבת כזמן המצוה.
- קושית הגמ'** - מה הראיה מזה, דלמא לעולם אינה נחשבת בתוך זמנן לאחר שעשה המצוה, וזה שהמשנה אומר שיהא איסור בל תוסיף משום שעובר בבל תוסיף אפילו לאחר זמנן, וקשה לרבא מהברייתא של כהן שעלה לדוכן ומהמשנה של הניתנין במתנה אחת, שראינן שעובר בבל תוסיף אפילו לאחר זמנן, וע"כ הטעם שאינו עובר בישן בשמיני בסוכה, משום שמצוות צריכות כוונה, וכאן לא כיון להמצוה, וקשה לרבא.
- תירוץ הגמ'** - באמת לא היה כוונת הגמ' להביא ראיה מהמשנה, אלא להקשות על רב שמן בר אבא אמאי שביק מתניתין (של בכור) ומותיב מברייתא (של כהן שעולה לדוכן), **ועל זה תירץ הגמ'** שעדיף להקשות מברייתא של כהן שעלה לדוכן, ששם אינו מחוייב לברך עוד פעם לצבור אחרת, וא"כ אינה נחשבת תוך זמנן, וקשה לרבא, משא"כ במשנה של בכור שאם מתרמי ליה בכור אחרת מחוייב ליתן דמיו, שפיר נחשב תוך זמנן ואינה קשה לרבא.
- **תירוץ הגמ' - רבא אומר, לצאת לא בעי כוונה, אבל לעבור עליו בבל תוסיף בעי כוונה.**
- קושית הגמ' - והא מתן דמים הוי לעבור, ולא בעי כוונה?
- תירוץ הגמ' - א"ל רבא, זה שמצוות אין צריכות כוונה כדי לצאת ידי חובתו, היינו בזמנן, אבל שלא בזמנן לעבור עליהם בבל תוסיף, צריכות כוונה.